Evropski parlament
2024-2029

Odbor za zunanje zadeve

2025/2084(INI)

01.07.2025

OSNUTEK POROČILA

o političnih odnosih med EU in ZDA
(2025/2084(INI))

Odbor za zunanje zadeve

Poročevalec: Michał Szczerba

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA 3

OBRAZLOŽITEV 7

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALEC PREJEL PRISPEVKE 8

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o političnih odnosih med EU in ZDA
(2025/2084(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju čezatlantske deklaracije o odnosih med ES in ZDA iz leta 1990,

– ob upoštevanju skupne izjave čezatlantskega dialoga zakonodajalcev z dne 15. junija 2025,

– ob upoštevanju svojih resolucij z dne 2. aprila 2025 o izvajanju skupne zunanje in varnostne politike – letno poročilo 2024[1] in o izvajanju skupne varnostne in obrambne politike – letno poročilo 2024[2],

– ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij in priporočil o čezatlantskih odnosih, zlasti priporočila z dne 13. decembra 2023 Svetu, Komisiji in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o odnosih med EU in ZDA[3],

– ob upoštevanju strateškega koncepta Nata, sprejetega na vrhu v Madridu 29. junija 2022,

– ob upoštevanju strateškega kompasa EU za varnost in obrambo, sprejetega 22. marca 2022,

– ob upoštevanju bele knjige o prihodnosti evropske obrambe Pripravljenost 2030 z dne 19. marca 2025,

– ob upoštevanju izjave z vrha v Haagu z dne 25. junija 2025,

– ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 26. junija 2025,

– ob upoštevanju mnenja Odbora za mednarodno trgovino,

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika Evropskega parlamenta,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A10-0000/2025),

A. ker strateško partnerstvo med EU in ZDA temelji na dolgoletni skupni zgodovini, demokratičnih vrednotah in skupnih interesih, ker je to partnerstvo ključno za spodbujanje miru, stabilnosti, demokracije in blaginje na obeh straneh Atlantika in po celem svetu;

[1] Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0057.
[2] Sprejeta besedila, P10_TA(2025)0058.
[3] Sprejeta besedila, P9_TA(2023)0468.

B. ker geopolitično okolje zaznamujejo novi in zapleteni izzivi, med drugim vse pogostejše zatekanje k avtoritarizmu, geopolitična konkurenca, tehnološke motnje in nesreče, ki jih povzročajo podnebne spremembe;

C. ker je k odnosom med EU in ZDA nujno potrebno pristopiti celovito in diferencirano, da bi uravnotežili okrepljeno sodelovanje, strateško delovanje, vzajemno spoštovanje in zavzemanje za skupne interese;

D. ker Nato ostaja bistveni in nenadomestljivi temelj čezatlantske varnosti in ker je obrambno sodelovanje med Evropo in ZDA bistveno za odvračanje od sedanjih in nastajajočih groženj čezatlantski in svetovni varnosti;

E. ker se čezatlantsko partnerstvo in na pravilih temelječ mednarodni red v svojem bistvu in vsebini opirata na stebre demokratičnih vrednot, temeljnih človekovih pravic in pravne države;

F. ker je krepitev javnega razumevanja, komuniciranja in ozaveščanja v zvezi z odnosi med EU in ZDA med državljani na obeh celinah bistvenega pomena za krepitev zaupanja in medsebojnega poznavanja;

G. ker je strateška avtonomija na regulativnih in tehnoloških področjih ključnega pomena za EU, hkrati pa omogoča močno čezatlantsko partnerstvo in spoštovanje suverenosti;

H. ker je zaradi vse večjih geopolitičnih izzivov, ki jih prinaša vzpon svetovnih in regionalnih sil, zlasti Rusije, Irana in Kitajske, potreben usklajen in strateški čezatlantski pristop;

I. ker je močna medsebojna gospodarska odvisnost med EU in ZDA, ki tvori največje trgovinsko in naložbeno partnerstvo na svetu, še vedno ključno gonilo svetovne gospodarske stabilnosti in rasti;

1. poziva k bolj usklajenemu, skladnejšemu in v prihodnost usmerjenemu pristopu EU k strateškemu partnerstvu z ZDA s poudarkom na kratkoročnih in srednjeročnih ciljih za vzpostavitev trdnih odnosov, pripravljenih na prihodnost, ki bodo omogočali učinkovit odziv na spreminjajoče se svetovne razmere in nastajajoče izzive;

2. poziva k vzpostavitvi in vzdrževanju stalnega strateškega dialoga na visoki ravni med EU in ZDA, da bi lahko reševali ključna prelomna vprašanja in izzive v odnosih s posebnim poudarkom na trgovini, varnosti in nastajajočih geopolitičnih grožnjah; poudarja, da mora imeti Evropa proaktivno in odgovorno vlogo pri lastni varnostni in obrambni politiki v tesnem sodelovanju z ZDA in Natom;

3. priznava, da so ZDA v preteklosti imele in še danes imajo vodilno vlogo v svetovnih zadevah ter Združene države spodbuja, naj še naprej podpirajo evropsko varnost, tudi z vojaško prisotnostjo; je trdno prepričan, da bo glede na stalno grožnjo zlonamernih režimov tesno sodelovanje koristno za obe strani;

4. ponovno poudarja, da EU in ZDA skupaj obsojata zlonamerni in sovražni vpliv Irana na Bližnjem vzhodu, vključno z njegovo podporo podlih terorističnih napadov Hamasa na Izrael 7. oktobra 2023, pa tudi dejavno podporo Irana teroristov po vsem svetu; poudarja, da je iranski jedrski program izjemno nevaren za skupno varnost;

5. poudarja, da je treba ohraniti in okrepiti regulativno avtonomijo EU na kritičnih področjih politike in pri tem v celoti spoštovati suverene postopke odločanja EU in institucionalno integriteto;

6. poziva EU in ZDA k reševanju večplastnega izziva, ki ga predstavlja Kitajska, in poudarja, da je potrebna celovita in dobro usklajena čezatlantska strategija, ki bo Kitajsko priznala kot strateško konkurentko, tudi s skupnim preprečevanjem kitajskega vohunjenja in operacij vplivanja in nadaljnji podpori tajvanski demokraciji; ugotavlja, da Kitajska omogoča in podpira rusko agresijo v Ukrajini in rusko ogrožanje evropske in čezatlantske varnosti;

7. poudarja, da imajo ZDA nepogrešljivo in stalno vlogo pri vodenju Nata in skupnih varnostnih prizadevanjih ter ponovno potrjuje močno podporo Natu kot temeljni instituciji čezatlantske obrambe in odvračanja, zlasti v boju proti agresiji in destabilizacijskim dejanjem Rusije in režimov, kot so Iran, Belorusija in Severna Koreja; priznava vlogo Nata pri spodbujanju miru in stabilnosti zunaj evroatlantskega območja;

8. podpira in spodbuja povišanje evropskih obrambnih izdatkov in pobude, ki so v celoti usklajene s cilji Nata, vključno s prizadevanji za vzpostavitev zmogljivejšega in verodostojnejšega evropskega stebra v zavezništvu; poudarja, da je treba uskladiti politike obrambne industrije in da morajo industrije medsebojno sodelovati;

9. poudarja, da mora EU ohraniti pozornost, dobro pripravljenost in zmožnost prilagajanja na vrsto nepredvidenih dogodkov, da bi zaščitila in spodbujala svoje interese v čezatlantskem partnerstvu;

10. potrjuje skupno zavezo EU in ZDA, da bosta podpirali Ukrajino pri obrambi pred rusko agresijo, tudi s krepitvijo okvirov sankcij proti Rusiji, da bo odgovarjala za vojna hudodelstva in hudodelstva zoper človečnost; poleg tega se zavzema za uporabo imobiliziranih državnih in zasebnih sredstev Rusije pri okrevanju in obnovi Ukrajine; poudarja, da je evropsko povezovanje Ukrajine v skupnem interesu EU in ZDA;

11. poudarja, kako pomembna je trgovina z blagom in storitvami med EU in ZDA; opozarja, da je z izvozom blaga in storitev iz ZDA v EU povezanih 2,3 milijona delovnih mest v ZDA, medtem ko naložbe podjetij EU v ZDA omogočajo zaposlitev 3,4 milijona ljudi; spodbuja obe strani, naj si prizadevata za odpravo tarifnih in netarifnih trgovinskih ovir ter naj vse trgovinske spore rešujeta z dialogom in sodelovanjem;

12. poziva k tesnemu sodelovanju in usklajevanju na področju gospodarske varnosti, zlasti k izmenjavi informacij o nadzoru izvoza in grožnjah, povezanih z neposrednimi tujimi naložbami; poudarja pomen sodelovanja pri skupnih zunanjih gospodarskih izzivih, kot so presežne zmogljivosti in nepoštene trgovinske prakse, tudi s Kitajske; poziva k sodelovanju pri izboljšanju dostopa do kritičnih surovin in vzpostavitvi odpornih dobavnih verig; podpira razvoj pobud prijateljske selitve proizvodnje, da bi povečali gospodarsko konkurenčnost;

13. spodbuja tesnejše sodelovanje pri tehnoloških inovacijah, vključno z razvojem in uporabo strateških in nastajajočih tehnologij, kot so napredna proizvodnja, umetna inteligenca in kvantno računalništvo; poziva k ukrepom za povečanje gospodarske

odpornosti z izboljšanjem toka najsodobnejših tehnoloških virov med EU in ZDA, oblikovanjem ustreznih standardov za varnost teh tehnologij in krepitvijo povezanih dobavnih verig;

14. poudarja, kako pomembno je ohranjati in krepiti tesno usklajevanje na področju energetske varnosti, zlasti glede pretoka surovin, ter sodelovanje pri razvoju in spodbujanju rešitev za čisto energijo, vključno z jedrskimi tehnologijami;

15. izraža zaskrbljenost zaradi odločitve ZDA, da ne bodo izvajale globalnega davčnega dogovora Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj; meni, da je usklajen mednarodni sistem pravične obdavčitve ključnega pomena za pravičnejše in bolj trajnostno svetovno gospodarstvo;

16. priznava pomen vzpostavljanja in ohranjanja resničnega enakopravnega partnerstva med EU in ZDA, ki temelji na vzajemnem spoštovanju, skupnih demokratičnih vrednotah in skupnih strateških interesih; poziva k močnejšim prizadevanjem za spodbujanje demokracije, človekovih pravic in vladavine prava po vsem svetu;

17. poziva EU in ZDA, naj znatno okrepita svoje strategije ozaveščanja in komuniciranja z javnostjo, da bi povečali ozaveščenost in razumevanje čezatlantskega partnerstva med državljani in deležniki ter spodbujali sodelovanje širše od zvezne ravni v ZDA z vključevanjem državnih organov, uradov guvernerjev, državnih skupščin in drugih organov, ki lahko podprejo razvoj takšnega sodelovanja;

18. priporoča dialog z možganskimi trusti, civilno družbo, akademskimi krogi in drugimi nevladnimi deležniki, da bi izboljšali razumevanje javnosti in spodbudili ozaveščeno razpravo; poziva k spodbujanju izobraževalnih in kulturnih izmenjav ter turizma;

19. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu Evropske unije, podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, Komisiji, vladam in parlamentom držav članic ter kongresu Združenih držav.

OBRAZLOŽITEV

Čezatlantsko partnerstvo med EU in ZDA temelji na skupni zavezanosti demokraciji, vladavini prava in na pravilih temelječemu mednarodnemu redu. Zaradi vse večje svetovne nestabilnosti je v poročilu poudarjena potreba po obnovljenih in strateških odnosih med EU in ZDA, ki bodo temeljili na vzajemnem spoštovanju, okrepljenem sodelovanju in skupni viziji svetovnega miru, varnosti in blaginje.

Poročilo poudarja tudi vlogo Nata, kot temelja čezatlantske varnosti in pozdravlja okrepljena evropska prizadevanja za izgradnjo močnejšega in zmogljivejšega obrambnega stebra v zavezništvu. Poziva k okrepljenemu varnostnemu in obrambnemu dialogu, tesnemu usklajevanju na področju gospodarske varnosti ter okrepljenemu sodelovanju na področju tehnoloških inovacij, trgovine in energije.

Ponovno potrjuje ključno vlogo podpore EU in ZDA Ukrajini, tudi z uporabo imobiliziranih ruskih državnih sredstev za obnovo, in omenja izzive, povezane z avtoritarnimi silami, kot sta Kitajska in Iran.

Poročilo opozarja na vlogo parlamentarne diplomacije in priporoča poglobitev strukturiranih izmenjav, tudi na državni in lokalni ravni, ter širše sodelovanje z možganskimi trusti, civilno družbo in akademskimi krogi, da bi podprli čezatlantsko partnerstvo in zagotovili dolgoročno strateško usklajevanje.

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALEC PREJEL PRISPEVKE

V skladu s členom 8 Priloge I Poslovnika poročevalec izjavlja, da je pri pripravi poročila do njegovega sprejetja v odboru prejel prispevke od naslednjih subjektov ali oseb:

Subjekt in/ali oseba
Polski Instytut Spraw Miedzynarodowych (The Polish Institute of International Affairs)

Priprava tega seznama je v izključni pristojnosti poročevalca.

Če so na seznamu navedene fizične osebe z imenom ali njihovo funkcijo ali z obema, poročevalec izjavlja, da je zadevne fizične osebe seznanil z obvestilom Evropskega parlamenta o varstvu podatkov št. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v katerem so opredeljeni pogoji, ki veljajo za obdelavo njihovih osebnih podatkov, ter pravice, povezane s to obdelavo.